

O'zuvu H.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Bux DU rektori

O.X. Xamidov

2022 yil *30* *08* *22*

"PEDIATRIYA VA BOLALAR GIGIYENASI"

fanidan

FAN DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar

Ta'lim sohasi: 110000 – Pedagogika

Ta'lim yo'nalishi: 5111800 – Maktabgacha va boshlag'ich ta'lim

5120100- Doshkolnoye obrazovaniye

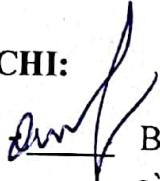
Buxoro–2022 y

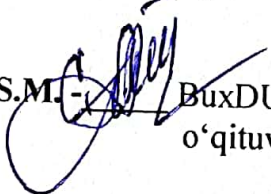
Fanning ishchi dasturi Buxoro davlat universiteti o'quv – uslubiy kengashining 2022 yil “30” 08 «1» - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Fanning fan dasturi Buxoro davlat universiteti Tabiiy fanlar fakulteti o'quv – uslubiy kengashining 2022 yil “29” 08 «1» - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Fanning fan dasturi Buxoro davlat universiteti Tabiiy fanlar fakulteti Ekologiya va geografiya kafedrasida 2022 yil “28” 08 «1» - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

TUZUVCHI:

Ochilova N.R. BuxDU, Ekologiya va geografiya kafedrasida katta o'qituvchisi

Mardonova S.M. BuxDU, Ekologiya va geografiya kafedrasida o'qituvchisi.

TAQRIZCHILAR:

Norboeva U.T. - BuxDU, Ekologiya va geografiya kafedrasida professori, b.f.d.

Tabiiy fanlar fakulteti dekani:

E.D.Niyozov

Ekologiya va geografiya kafedrasida mudiri:

Yo.D.Xolov

I. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Ushbu dastur fan tarixi va rivojining tendensiyasi, turli yoshdagi organizmning o'ziga xos fiziologik xususiyatlari, o'sish va rivojlanish qonuniyatlari, organizmga tashqi muhitning ta'siri masalalarini qamraydi.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga ta'lim tarbiya jarayonida turli yoshdagi bolalar va o'smirlar o'ziga xos xususiyatlarini etiborga olish, zararli odatlar, giyoxvandlikni oldini olish, bola salomatligining tibbiy – gigienik asoslari haqida bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning vazifasi: talabalarga ta'lim – tarbiya jarayonida bolalar sog'lig'ini himoya qilish, maktabgacha ta'lim muassasalarining shart-sharoitlari, jixozlanishi va ta'lim-tarbiya dasturining organizmga ta'sirini o'rganishdan iborat.

Pediatrya va bolalar gigienasi o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

-organizmning bir butunligini, organizm va tashqi muhitning o'zaro bogliqligini uning o'ziga xos yosh xususiyatlarini *bilishlari kerak*;

-talaba maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim - tarbiya jarayonini gigienik jixatdan to'g'ri tashkil etish, bolalarning ishchanlik qobiliyatini aniqlash, ular sog'lig'iga ta'sir ko'rsatuvchi zararli va foydali odatlarni aniqlash kabi gigienik *ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak*.

-talaba bolalar organizmi tizimlari va ularning gigienasi, maktabgacha ta'lim muassasalari maydoni, jixozlari, yoritilishi, bolalar jismoniy rivojlanishini gigienik va fiziologik jihatdan baholash *malakalariga ega bo'lishlari kerak*.

Pediatrya va bolalar gigienasi fani maktabgacha ta'lim va sport-tarbiyaviy ish yo'nalishlari bo'yicha ta'lim olayotgan talabalarga mo'ljallangan bo'lib, o'quv rejasiga muvofiq o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish uchun pediatrya va bolalar gigienasi, ekologiya va tabiatni muhofaza qilish fanlaridan umumiy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Pediatrya va bolalar gigienasi talabalarga turli sharoitda bolalar organizmini sog'lomlashtirish, O'zbekiston kelajagi bo'lgan sog'lom avlodni tarbiyalash yo'lida o'z bilimlarini oshirish imkonini beradi va bu olgan bilimlarini etuk mutaxassis sifatida ta'lim – tarbiya jarayonini sog'lomlashtirish yo'l yo'riqlarini ishlab chiqishga yo'naltiradilar.

Talabalarining Pediatrya va bolalar gigienasi fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion pedagogik texnologiyalarni tadbiiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, maruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual stendlar hamda dars jadvallarining va sinf jixozlarining namunalari va maketlaridan foydalaniladi. Maruza, amaliy va

laboratoriya darslarida mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar pediatriyasining predmeti va vazifalari Maktabgacha yoshdagi bolalar o'sishi va rivojlanishining asosiy qonuniyatlar

2-mavzu: Bolalar asab tizimi va oliy nerv faoliyatining yosh xususiyatlari. Bolalarda asab tizimi kasalliklari. Sog'lom va kasal organizm haqida tushuncha

3-mavzu: Tayanch-harakat apparatining tuzilishi va yosh xususiyatlari. Bolalarning yurak-qon tomir va nafas olish organlarining yosh xususiyatlari. YUrak-qon tomir tizimi kasalliklari.

4-mavzu: Nafas a'zolari kasalliklari vazifalari va yosh xususiyatlari. Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari

5-mavzu: Teri va ayiruv organlarning yosh xususiyatlari va gigienasi. Bolalarda chiniqish asoslari

6-mavzu: Allergik holat. Modda almashinuvining buzilishi Raxit. Immunitet. Immunoprofilaktika. Baxtsiz hodisalar va shikastlanishlarda ko'rsatiladigan birinchi yordam..

7-mavzu: YUqumli va yuqumsiz kasalliklar to'g'risida tushuncha. Havotomchi va fekal-oral yo'l bilan yuquvchi kasalliklarning yuqish mexanizmlari va kasalliklari.

8-mavzu: Maktabgacha ta'lim muassasalari xonalari, binolari va ularning er maydonlariga qo'yiladigan gigienik talablar. Gigienik ta'lim tarbiya

Ma'ruza mashg'ulotlari

1-jadval

№	Ma'ruza mavzulari	Dars soatlari hajmi
7-semestr		
1	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar pediatriyasining predmeti va vazifalari Maktabgacha yoshdagi bolalar o'sishi va rivojlanishining asosiy qonuniyatlar	2
2	Bolalar asab tizimi va oliy nerv faoliyatining yosh xususiyatlari. Bolalarda asab tizimi kasalliklari. Sog'lom va kasal organizm haqida tushuncha	2
3	Tayanch-harakat apparatining tuzilishi va yosh xususiyatlari. Bolalarning yurak-qon tomir va nafas olish organlarining yosh xususiyatlari. YUrak-qon tomir tizimi kasalliklari.	2
4	Nafas a'zolari kasalliklari vazifalari va yosh xususiyatlari.	2

	Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari	
8-semestr		
5	Teri va ayiruv organlarning yosh xususiyatlari va gigienasi. Bolalarda chiniqish asoslari	2
6	Allergik holat. Modda almashinuvining buzilishi Raxit. Immunitet. Immunoprofilaktika. Baxtsiz hodisalar va shikastlanishlarda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	2
7	YUqumli va yuqumsiz kasalliklar to'g'risida tushuncha. Havo-tomchi va fekal-oral yo'l bilan yuquvchi kasalliklarning yuqish mexanizmlari va kasalliklari.	2
8	Maktabgacha ta'lim muassasalari xonalari, binolari va ularning er maydonlariga qo'yiladigan gigienik talablar. Gigienik ta'lim tarbiya	2

Jami 16 soat

Ma'ruza mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem. guruhlar oqimi uchun o'tiladi.

IV. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Talabalar amaliy mashg'ulot darslarida ma'ruza darslarida olgan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlaydilar

Amaliy mashg'ulotlar mavzulari:

1-mavzu: Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar pediatriyasining predmeti va vazifalari Maktabgacha yoshdagi bolalar o'sishi va rivojlanishining asosiy qonuniyatlar. Zararli odatlar.

2-mavzu: Bolalar asab tizimi va oliy nerv faoliyatining yosh xususiyatlari. Bolalarda asab tizimi kasalliklari. Sog'lom va kasal organizm haqida tushuncha

3-mavzu: Teri va ayiruv organlarning yosh xususiyatlari va gigienasi. Bolalarda chiniqish asoslari

4-mavzu: Allergik holat. Modda almashinuvining buzilishi Raxit. Immunitet. Immunoprofilaktika. Baxtsiz hodisalar va shikastlanishlarda ko'rsatiladigan birinchi yordam.

№	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari	Dars soatlari hajmi
7-semestr		
1	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar pediatriyasining predmeti va vazifalari Maktabgacha yoshdagi bolalar o'sishi	2

	va rivojlanishining asosiy qonuniyatlar. Zararli odatlar.	
2	Bolalar asab tizimi va oliy nerv faoliyatining yosh xususiyatlari. Bolalarda asab tizimi kasalliklari. Sog'lom va kasal organizm haqida tushuncha	2
8-semestr		
3	Teri va ayiruv organlarning yosh xususiyatlari va gigienasi. Bolalarda chiniqish asoslari	2
4	Allergik holat. Modda almashinuvining buzilishi Raxit. Immunitet. Immunoprofilaktika. Baxtsiz hodisalar va shikastlanishlarda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	2

Jami – 8 soat

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akadem. guruhda alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Aqliy xujum", "Klaster", "Bumerang", usullar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko'rgazmali materiallar axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

V.Labaratoriya mashg'uloti boyicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Labaratoriya mashg'ulotlarida talabalar ma'ruza va amaliy mashgulot darslarida ma'ruza darslarida olgan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlaydilar

1-mavzu: Tayanch-harakat apparatining tuzilishi va yosh xususiyatlari. Bolalarning yurak-qon tomir va nafas olish organlarining yosh xususiyatlari. YUrak-qon tomir tizimi kasalliklari.

2-mavzu: Nafas a'zolari kasalliklari vazifalari va yosh xususiyatlari. Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari

3-mavzu: YUqumli va yuqumsiz kasalliklar to'g'risida tushuncha.Havo-tomchi va fekal-oral yo'l bilan yuquvchi kasalliklarning yuqish mexanizmlari va kasalliklari.

4-mavzu: Maktabgacha ta'lim muassasalari xonalari, binolari va ularning er maydonlariga qo'yiladigan gigienik talablar. Gigienik ta'lim tarbiya

№	Labaratoriya mashg'uloti mavzulari	Dars soatlari hajmi
7-semestr		
1	Tayanch-harakat apparatining tuzilishi va yosh xususiyatlari. Bolalarning yurak-qon tomir va nafas olish organlarining yosh xususiyatlari. YUrak-qon tomir tizimi kasalliklari.	2
2	Nafas a'zolari kasalliklari vazifalari va yosh xususiyatlari. Ovqat hazm qilish a'zolari kasalliklari	2

8-semestr		
3	YUqumli va yuqumsiz kasalliklar to'g'risida tushuncha.Havo-tomchi va fekal-oral yo'l bilan yuquvchi kasalliklarning yuqish mexanizmlari va kasalliklari.	2
4	Maktabgacha ta'lim muassasalari xonalari, binolari va ularning er maydonlariga qo'yiladigan gigienik talablar. Gigienik ta'lim tarbiya	2

Jami – 8 soat

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

-darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;

-tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzular qismini o'zlashtirish;

-maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;

-masofaviy ta'lim.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
1	Kun tartibi sening do'sting.	2
2	Ko'zingizni asrang.	2
3	Sog'lig'imni zo'rliги badantarbiya tufaylidir.	2
4	"Iflos qo'llar" kasalliklari.	2
5	Sen dam olishni bilasanmi?	2
6	Vitaminlar salomatlik asosi.	4
7	To'g'ri qaddi qomat nima?	4
8	Salomatlikning do'stlari va dushmanlari.	2
9	Sport sening do'sting.	4
10	SHaxslararo va jamiyatga to'g'ri munosabatda bo'ling.	4

11	Atrof muhitni gigienik tashkillashtirish.	4
12	Oliy nerv faoliyatining tiplari va uning plastikligi .	2
13	Qalqonsimon bezning yosh xususiyatlari . Nafas gigenasi	2
14	Ko'rish va eshitish analizatorlarning faoliyati, va ularni buzilishini oldini olish. Ko'rish o'tkirligi va ko'rish maydonini aniqlash	2

Jami – 38 soat

Mustaqil ta'lim jarayonida talaba mustaqil ishlarni o'qituvchi ko'rsatmasiga binoan referat tayyorlash, konspektlar tayyorlash, mavzu yuzasidan bukletlar, albomlar tayyorlash, maketlar chizish va uni tayyorlash internet materiallarini mustaqil tayyorlab kelish kabi topshiriqlarni bajarish va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

VII. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Pediatriya va bolalar gigenasi o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

-organizmning bir butunligini, organizm va tashqi muhitning o'zaro bogliqligini uning o'ziga xos yosh xususiyatlarini *biladilar*.

-talaba maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim - tarbiya jarayonini gigienik jixatdan to'g'ri tashkil etish, bolalarning ishchanlik qobiliyatini aniqlash, ular sog'lig'iga ta'sir ko'rsatuvchi zararli va foydali odatlarni aniqlash kabi gigienik *ko'nikmalarga ega bo'ladilar*.

-talaba bolalar organizmi tizimlari va ularning gigenasi, maktabgacha ta'lim muassasalari maydoni, jixozlari, yoritilishi, bolalar jismoniy rivojlanishini gigienik va fiziologik jihatdan baholash *malakalariga ega bo'ladilar*..

VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

ma'ruzalar;

interfaol keys-stadilar;

seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);

guruhlarda ishlash;

taqdimotlarni qilish;

individual loyihalar;

jamo bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

Pediatriya va bolalar gigiyenasi fanidan talabalarni baholash tizimida fan yuzasidan 1 ta oraliq nazorati yozma shaklda va yakuniy nazorat yozma ko'rinishida olinadi.

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 balliksh kalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati
Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

1. M.N.Ismoilov., "Bolalar va o'smirlar gigienasi", 1994 y."O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" davlat ilmiy nashiriyoti.T. (INV-920.757)
2. O.Raxmatov., "Bolalar yuqumli kasalliklari". CHo'lpon.T.2008y.(INV-6839)
3. T.S.Usmonxo'jaev., M.T.Toirova "Kichkintoylarni gigienik tarbiyalash". O'qituvchi.T.1997. (INV-5296)
4. S.X.Aripova., " YOsh fiziologiyasi va gigienasi". Fan va texnologiya T.2010. (INV-7496).
5. E.Maxmudov "O'smirlar fiziologiyasi va maktab gigienasi". O'qituvchi.T.1994y. (INV-2282)
6. Maxmudov.E. "Vozrastnaya fiziologiya i osnovy gigieny" T. Izd.Lit. Fonda sayuza pisateley RUz. 2006. (INV-U-6552)

Qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati

1. K.Almatov., "Ulg'ayish fiziologiyasi". M.Ulug'bek nomidagi bosmaxonasi.T.2004. (INV-6530)
2. Sodiqov.Q., Aripova. S.X., SHaxmurova.G.A. "YOsh fiziologiyasi va gigienasi". YAngi asr avlodi. 2009y. (INV-6961)

Elektron ta'lim resurslari:

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.physiology.ru/handbooks.html
4. www.curator.ru/e-books/b22.html

Internet va Ziyonet saytlari

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.ziyonet.uz
4. www.edu.uz